

IT VA PEDAGOGIKA INTEGRATSIYASI — ZAMONAVIY TA'LIMNING YANGI BOSQICHI

Aslidinova O'giloy Abbosjon qizi

*Qarshi davlat texnika universiteti raqamli texnologiyalar va
sun'iy intellekt fakulteti komyuter injiniringi 2-kurs talabasi*

Qarshi davlat texnika universiteti o'qituvchisi

Isomiddinov Ma'ruf

Annotatsiya: Ushbu maqolada axborot texnologiyalarining (IT) pedagogika sohasiga kirib kelishi va ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi o'rni yoritilgan. IT vositalari yordamida o'qitishning afzalliklari, o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi muloqotni rivojlantirish imkoniyatlari, shuningdek, raqamli pedagogikaning asosiy yo'nalishlari haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: Axborot texnologiyalari, pedagogika, raqamli ta'lim, innovatsion o'qitish, interfaol metodlar.

Kirish

XXI asr — bu raqamli texnologiyalar asri bo'lib, barcha sohalarda, jumladan ta'lim tizimida ham tub o'zgarishlar yuz bermoqda. Zamonaviy o'quvchi va o'qituvchi faoliyatini axborot texnologiyalarisiz tasavvur etib bo'lmaydi. Bugungi kunda pedagogika IT bilan chambarchas bog'lanib, yangi yondashuv — raqamli pedagogika shakllanmoqda. Uning asosiy maqsadi — o'quv jarayonini texnologiyalar yordamida yanada samarali, interfaol va shaxsga yo'naltirilgan holga keltirishdir.

Hozirda zamonaviy ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan o'zgarishlarni yanada takomillashtirish uchun zamonaviy texnologiyalarning ta'lim jarayonidagi o'rni, uning pedagogik xususiyatlarini ilmiy-tadqiqot misolida ochib berish, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan unumli foydalanish darajalarini rivojlantirishni talab etadi. Hozirgi kunda ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish, ta'limning sifat va samaradorligini oshirishga bo'lgan qiziqishga e'tibor kundan kunga kuchayib bormoqda. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari asosida innovatsion texnologiyalarni o'quv jarayoniga joriy etishda mamlakatimiz uzluksiz ta'lim tizimida rivojlangan xorijiy mamlakatlarning o'qitish amaliyotida qo'llanilayotgan ilg'or pedagogik texnologiyalar va ta'lim innovatsiyalaridan foydalanilmoqda. Zamonaviy o'qitish texnologiyasi an'anaviy ma'ruza o'qish uslubini ko'zda tutmaydi va shu bilan bir qatorda ma'ruza darslarini amaliy darslarga qarama-qarshi qo'ymaydi. Zamonaviy o'qitishda ma'ruza va amaliyot bir butun mashg'ulotning qismlari deb qaraladi va bu o'qituvchi hamda talabaning o'zaro ta'siri hamda talabalarning mashg'ulot davomida faol ishtirok etish

darajasi bilan belgilanadi. Ma'lumki, an'anaviy ma'ruza darslarida o'qituvchi faolligi ta'minlansa, amaliy mashg'ulotlarda talaba faolligi talab etiladi. Zamonaviy uslubda o'qituvchidan mashg'ulot davomida talaba va o'qituvchi o'rtasidagi o'zaro ta'sir darajasining bir ko'rinishidan ikkinchisiga mavzuga bog'liq holda ustamonlik bilan ravon o'tishi talab etiladi.

1. IT va pedagogika o'rtasidagi bog'liqlik

Axborot texnologiyalari ta'lim jarayonining barcha bosqichlariga kirib kelgan: dars o'tish, nazorat qilish, baholash va o'quvchilarning bilimini rivojlantirish.

Pedagogika esa bu texnologiyalardan didaktik maqsadlarda foydalanish yo'llarini o'rganadi.

Ya'ni IT vositalari — bu pedagogik jarayonni amalga oshirish uchun qulay vosita bo'lib xizmat qiladi.

2. Ta'limda IT vositalarining qo'llanishi

Zamonaviy o'qituvchilar quyidagi IT imkoniyatlaridan foydalanadilar:

Google Classroom, Zoom, Moodle — masofaviy ta'limni tashkil etish;

Kahoot, Quizizz, Mentimeter — test va o'yin shaklidagi interfaol mashg'ulotlar;

PowerPoint, Canva, Prezi — taqdimotlar tayyorlash;

YouTube, Coursera, Khan Academy — mustaqil ta'lim resurslari.

Bu vositalar nafaqat darsni qiziqarli qiladi, balki o'quvchilarning axborot savodxonligini ham oshiradi.

3. IT va pedagogikaning afzalliklari

O'quvchilarning mustaqil o'rganish ko'nikmalari shakllanadi;

Darslar interfaol va ko'rgazmali bo'ladi;

O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi aloqa tezkorlashadi;

O'qituvchi darsni individual yondashuv asosida tashkil etishi mumkin;

O'qitish jarayoni moslashuvchan va erkin bo'ladi.

4. Muammolar va yechimlar

Shunga qaramay, ayrim ta'lim muassasalarida texnik vositalarning yetishmasligi, internet sifati pastligi yoki o'qituvchilarning IT ko'nikmalari yetarli emasligi kuzatiladi.

Bu muammolarni bartaraf etish uchun:

O'qituvchilar uchun raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish kurslari tashkil etish;

Har bir ta'lim muassasasini texnik bazasi bilan ta'minlash;

Dars jarayoniga innovatsion metodikalarni tatbiq etish zarur.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda talaba hozirgi axborotlar makonida zarur va kerakli ma'lumotlarni mustaqil oladi, u adashishi mumkin, lekin zamonaviy ta'lim unga yo'l ko'rsatadi. Lekin, darslar eski an'anaviy

bo‘lib qolmasligi kerak. Zamonaviy ma‘ruza avvalgi o‘qitishning “nafaol” usulidan “faol” usuliga o‘tmog‘i, bahs, munozara, suhbat, muhokama shaklida amaliy ishlarning uyg‘unligi, ya‘ni zamonaviy interaktiv usullarda tashkil etilishi lozim. Shu sababli hozirgi vaqtdagi ko‘plab zamonaviy uslublar o‘qitishning zamonaviy ta‘lim tizimini va interaktiv uslublarini qo‘llash bilan bog‘liqdir.

Axborot texnologiyalari va pedagogikaning integratsiyasi zamonaviy ta‘lim tizimini yangi bosqichga olib chiqmoqda. IT yordamida ta‘lim jarayoni yanada samarali, ochiq va interfaol tus oladi. Har bir o‘qituvchi IT vositalaridan oqilona foydalangan holda o‘quvchilarning bilim olish jarayonini yengillashtirishi, ularni mustaqil fikrlash va ijodiy yondashishga o‘rgatishi mumkin. Shu bois, IT va pedagogika uyg‘unligi — kelajak ta‘limining asosi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi farmoni. – Toshkent, 2020 yil.
2. Jo‘rayev, Sh. & To‘xtayev, A. “Pedagogik texnologiyalar va innovatsion o‘qitish usullari.” – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
3. Karimov, B. “Axborot texnologiyalari va ularni ta‘lim jarayonida qo‘llash.” – Toshkent: Oliy ta‘lim, 2022.
4. Hasanov, M. “Raqamli pedagogika asoslari.” – Samarqand: Zarafshon nashriyoti, 2023.
5. UNESCO. “ICT in Education: A Global Perspective.” – Paris: UNESCO Publishing, 2021.
6. Laurillard, D. “Teaching as a Design Science: Building Pedagogical Patterns for Learning and Technology.” – Routledge, 2012.